

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜRE ÜZERİNDEKİ KONİKLERE YENİ BİR YAKLAŞIM

Esra EMİR

MATEMATİK ANABİLİM DALI

**ANKARA
2010**

Her hakkı saklıdır

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KÜRE ÜZERİNDEKİ KONİKLERE YENİ BİR YAKLAŞIM

Esra EMİR

Ankara Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Matematik Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. H. Hilmi HACISALİHOĞLU

Bu tez beş bölümden oluşmaktadır.

İlk bölümde çemberlerle ilgili kavramlar verilmiş ve önemli noktaların ispatları yapılmıştır.

İkinci bölümde, koniklerle ilgili geometrik problemler üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, Ayakkabıcı Bıçağı problemi üzerinde durulmuştur. Oluşan koniklerin durumları değerlendirilmiştir. Ayrıca bu inceleme şekillerle desteklenmiştir.

Dördüncü bölümde küre üzerindeki koniklerin tanımları verilmiş ve bu tanımlar, ilgili şekiller üzerinde gösterilmiştir.

Son bölümde ise, düzlemde bulunan Ayakkabıcı Bıçağı küre üzerine taşınmış ve Küresel Ayakkabıcı Bıçağı tanımı ifade edilmiştir. İlaveten bu tanım yardımı ile küre üzerindeki koniklere yeni bir yaklaşım getirilmiştir .

Temmuz 2010, 60 sayfa

Anahtar Kelimeler : Konik, Ayakkabıcı Bıçağı, Küresel Ayakkabıcı Bıçağı, Küresel konik

ABSTRACT

Master Thesis

A NEW APPROACH TO THE SPHERICAL CONICS

Esra EMİR

Ankara University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Mathematics

Supervisor: Prof.Dr. H. Hilmi HACISALİHOĞLU

This thesis consists of five chapters.

In the first chapter, the definitions about circles are given and proofs of the important points are given.

In the second chapter, the geometric problems of conics are mentioned.

In the third chapter, the problem of the Shoemaker's Knife is presented. The conics which are consisted, are evaluated. Moreover this investigation is stayed by graphics.

In the fourth chapter, the definitions of conics which are clarified and this definitions are shown on the graphics.

The last chapter, the Shoemaker's Knife which is on the plane, is moved to sphere and the definitions of the Spherical Shoemaker's Knife is explained. Moreover with status this definition, A New Approach To The Spherical Conics is given on the sphere .

July 2010, 60 pages

Key Words: Conic, Shoemaker's Knife, Spherical Shoemaker's Knife, Spherical Conic

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimi yönetmeyi kabul ederek karşılaştığım güçlüklerde değerli yardımlarımı esirgemeyen, büyük bir sabır ve titizlikle beni yönlendiren saygı değer hocam, Sayın Prof. Dr. H. Hilmi HACISALİHOĞLU (Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi)'na, yüksek lisans yaptığım süre boyunca verdiği burs ile beni destekleyen TÜBİTAK'a ve hayatımın her aşamasında bana yardımcı olan aileme en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Esra EMİR

Ankara, Temmuz 2010

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
1. ÇEMBERLERLE İLGİLİ ÖNEMLİ NOKTALAR	1
2. KONİKLERLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR	20
2.1 Koniklerle İlgili Problemler	20
3. AYAKKABICI BIÇAĞI	32
3.1 Ayakkabıcı Bıçağı ve Konikler	32
3.2 Ayakkabıcı Bıçağının Diğer Bazı Özellikleri	47
4. KÜRE ÜZERİNDEKİ KONİKLER	50
4.1 Küre Üzerinde Çember (Küresel Çember)	50
4.2 Küre Üzerinde Elips (Küresel Elips)	50
4.3 Küre Üzerinde Hiperbol (Küresel Hiperbol)	51
4.4 Küre Üzerinde Parabol (Küresel Parabol)	51
5. KÜRESEL AYAKKABICI BIÇAĞI	52
5.1 Küresel Ayakkabıcı Bıçağı ve Konikler	52
KAYNAKLAR	60
ÖZGEÇMİŞ	61

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1 Çemberin içindeki noktanın çembere göre kuvveti	1
Şekil 1.2 Çemberin dışındaki noktanın çembere göre kuvveti	2
Şekil 1.3 Çembere teğet olan noktanın çembere göre kuvveti	3
Şekil 1.4 P noktasının çembere göre kuvveti	3
Şekil 1.5 Noktanın çembere göre kuvveti	4
Şekil 1.6. Kuvvet ekseni	5
Şekil 1.7. Kuvvet ekseni ve çemberler	6
Şekil 1.8 Değme noktası	8
Şekil 1.9 Harmonik ortalama	9
Şekil 1.10 Harmonik set	10
Şekil 1.11 Aritmetik ortalama	15
Şekil 1.12 Geometrik ortalama	16
Şekil 1.13 Çember	17
Şekil 2.1 İçten teğet çember ve elips	20
Şekil 2.2 Dıştan teğet çember ve elips	21
Şekil 2.3 Dıştan teğet çember ve hiperbol	22
Şekil 2.4 İçten teğet çember ve hiperbol	22
Şekil 2.5 Hiperbol	23
Şekil 2.6 Elips	24
Şekil 2.7 Kesişen çemberler ve hiperbol	25
Şekil 2.8 Kesişen çemberlere dıştan teğetçemberler ve hiperbol	25
Şekil 2.9 Parabol	27
Şekil 2.10 İçten teğet çember ve parabol	28
Şekil 2.11 İki çemberde dıştan teğet çemberler	29
Şekil 2.12 Çemberlerden birine içten diğerine dıştan teğet çemberler	30
Şekil 2.13 Çemberlerden ikisinde içten teğet çemberler	31
Şekil 2.14 Üç teğet çemberin durumları	32

Şekil 3.1 Ayakkabıcı bıçağı	33
Şekil 3.2 O_2 merkezli çembere teğet çember ve elips	34
Şekil 3.3 O_3 merkezli çembere teğet çember ve elips	35
Şekil 3.4 O_2 ve O_3 merkezli çemberlere teğet çember ve hiperbol	37
Şekil 3.5 O_3 merkezli çemberlere teğet çember ve parabol	39
Şekil 3.6 Ayakkabıcıbıçağı ve parabol	40
Şekil 3.7 Ayakkabıcıbıçağı ve parabol (ispat)	40
Şekil 3.8 Ayakkabıcıbıçağı ve parabol	41
Şekil 3.9 O_2 merkezli çemberlere teğet çember ve parabol	42
Şekil 3.10 O_2 merkezli çemberlere teğet çember ve parabol (ispat)	42
Şekil 3.11 x eksenine teğet çember ve parabol	43
Şekil 3.12 Parabol	44
Şekil 3.13 Parabol (ispat)	45
Şekil 3.14 x ekseni ve parabol	46
Şekil 3.15 x ekseni ve parabol (ispat)	46
Şekil 3.16 Koniklerin ayakkabıcı bıçağındaki görüntüsü	47
Şekil 3.17 Ayakkabıcı bıçağının alanı	48
Şekil 3.18 Arşimed çemberi	49
Şekil 4.1 Küresel çember	50
Şekil 4.2 Küresel elips	50
Şekil 4.3 Küresel hiperbol	51
Şekil 4.4 Küresel parabol	51
Şekil 5.1 Küresel ayakkabıcı bıçağı	52
Şekil 5.2 Küresel ayakkabıcı bıçağı ve elips	53
Şekil 5.3 O_3 merkezli küresel çemberlere teğet küresel çemberler	54
Şekil 5.4 Küresel ayakkabıcı bıçağı ve hiperbol	55
Şekil 5.5 Küresel ayakkabıcı bıçağı ve parabol	55

Şekil 5.6 CD 'ye teğet çemberler ve parabol	57
Şekil 5.7 CD 'ye teğet çemberler ve parabol (ispat)	57
Şekil 5.8 Küresel parabol (ispat)	58

1.ÇEMBERLERLE İLGİLİ ÖNEMLİ KAVRAMLAR

Bu bölümde çemberlerle ilgili önemli noktaların tanımları verilmiştir.(Tahir 2007 a, Tahir 2007 b, Hacısalihoğlu 1983)

Tanım 1.1 (Noktanın çembere göre kuvveti)

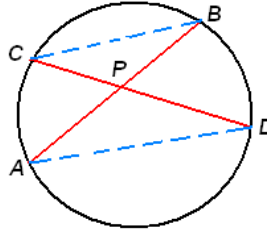
Merkezi O , yarıçap uzunluğu R olan bir çember alalım. Çemberin üzerindeki A ve B noktaları çemberin içindeki bir P noktadan geçecek şekilde doğrusal olarak birleştirilsin.

$$\overline{PA} \cdot \overline{PB}$$

değerine P noktasının çembere göre kuvveti denir.

Teorem 1.1: Bir çemberde AB ve CD kirişleri çemberin içindeki bir P noktasında kesişiyorsa, $\overline{AP}$ ile $\overline{PB}$ nin çarpımı $\overline{CP}$ ile $\overline{PD}$ nin çarpımına eşittir.

İspat:

Şekil 1.1 Çemberin iç bölgesindeki noktanın çembere göre kuvveti

$\overline{CB}$ ve $\overline{AD}$ yi çizersek. ADP ve CPB üçgenleri benzer olur. Dolayısı ile

$$\frac{\overline{AP}}{\overline{CP}} = \frac{\overline{PD}}{\overline{PB}}$$

veya

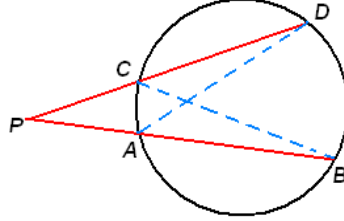
$$\overline{AP} \cdot \overline{PB} = \overline{CP} \cdot \overline{PD} \quad \text{dir.} \blacksquare$$

Teorem 1.2: Merkezi O , yarıçap uzunluğu R olan bir çember alalım. Bu çemberde AB ve CD kirişleri çember dışındaki bir P noktasında kesişiyorsa

$$\overline{PA} \cdot \overline{PB} = \overline{PC} \cdot \overline{PD}$$

dir.

İspat:

Şekil 1.2 Çemberin dışındaki noktanın çembere göre kuvveti

Bu durumda ise PBC ve PDA üçgenleri benzer olup;

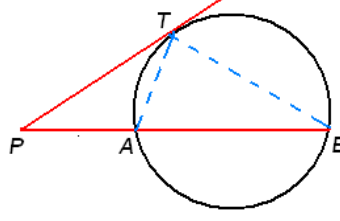
$$\frac{\overline{PB}}{\overline{PD}} = \frac{\overline{BC}}{\overline{DA}} = \frac{\overline{PC}}{\overline{PA}}$$

$$\overline{PA} \cdot \overline{PB} = \overline{PC} \cdot \overline{PD}$$

dir. $\blacksquare$

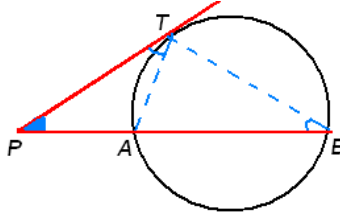
Teorem 1.3: Merkezi O , yarıçap uzunluğu R olan bir çember alalım. Bu çemberin dışındaki bir P noktasından çembere çizilen teğet $\overline{PT}$ ise, P noktasının çembere göre kuvveti $\overline{PT}^2$ dir.

İspat:

Şekil 1.3 Çembere teğet olan noktanın çembere göre kuvveti

T çember üzerinde bir nokta olsun. P noktasından geçen ve çemberi A ve B noktalarında kesen doğruyu alalım. A ve B noktalarını ayrı ayrı T ile birleştirelim.

Şekil 1.4 P noktasının çembere göre kuvveti

PTA ve PBT üçgenleri benzerdir. (Açı -kenar-açı benzerliği)

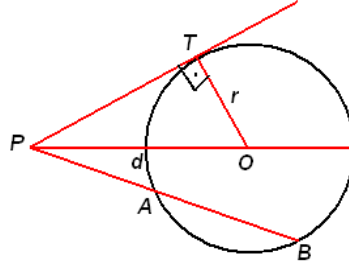
$$\begin{aligned}\frac{\overline{PT}}{\overline{PB}} &= \frac{\overline{TA}}{\overline{BT}} = \frac{\overline{PA}}{\overline{PT}} \\ \overline{PT}^2 &= \overline{PB} \cdot \overline{PA}\end{aligned}$$

dir. ■

Teorem 1.4: O merkezli, R yarıçaplı çemberin dışındaki bir P noktasının çemberin merkezine olan uzaklığını d ile gösterelim.

P den geçen ve çemberi A, B noktalarında kesen bir doğru için

$$\overline{PT}^2 = d^2 - r^2 \quad \text{dir.}$$

Şekil 1.5 Noktanın çembere göre kuvveti

İspat: Şekle göre

$$\overline{PT}^2 = d^2 - r^2$$

$$\overline{PT}^2 = \overline{PA} \cdot \overline{PB}$$

$$\overline{PA} \cdot \overline{PB} = d^2 - r^2$$

$\overline{PT}^2$ değeri P den geçen kesenin seçilişinden bağımsız olduğundan kesen olarak PO yu seçelim. Bu kesen çemberi K ve L noktalarında kessin. O zaman

$$\overline{PT}^2 = \overline{PK} \cdot \overline{PL}$$

olur. Burada

$$\overline{PK} = d - r$$

ve

$$\overline{PL} = d + r$$

dir.

$$\overline{PT}^2 = (d - r)(d + r) = d^2 - r^2$$

olur. ■

İrdeleme:

$d > r$ ise P çemberin dışında (Bu durumda *kuvvet* pozitiftir.)

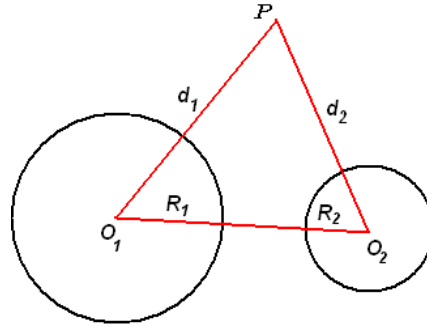
$d = r$ ise P çemberin üzerinde (Bu durumda *kuvvet* nötrdür.)

dir.

Tanım 1.2 : (O_1, R_1) ve (O_2, R_2) çemberlerine göre kuvvetleri eşit olan P noktalarının geometrik yeri bu iki çemberin merkezlerini birleştiren doğruya dik bir doğrudur. Bu doğruya *kuvvet ekseni* denir.

Teorem 1.5: Kuvvet ekseni merkezleri birleştiren doğruya diktir.

İspat:

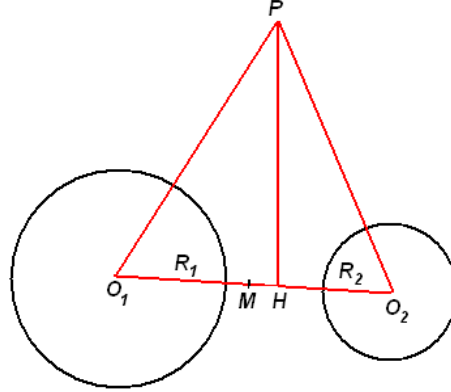

Şekil 1.6 Kuvvet ekseni

$$\overline{PO_1} = d_1$$

$$\overline{PO_2} = d_2$$

O_1 ve O_2 yi birleştirelim.

Şekil 1.7 Kuvvet eksenini ve çemberler

O_1 ve O_2 yi birleştiren doğru parçasının orta noktası M ve P den O_1O_2 ye indirilen dikmenin ayağı H olsun. (O_1, R_1) ve (O_2, R_2) çemberlerine göre kuvvetleri eşit olan P noktalarının geometrik yeri bu iki çemberin merkezlerini birleştiren doğruya dik bir doğru ise PO_1H ve PO_2H üçgenleri dik üçgenler olmalıdır. Yani

$$\begin{aligned} d_1^2 - (\overline{O_1H})^2 &= (\overline{PH})^2 \\ d_2^2 - (\overline{O_2H})^2 &= (\overline{PH})^2 \\ d_1^2 - (\overline{O_1H})^2 &= d_2^2 - (\overline{O_2H})^2 \\ d_1^2 - d_2^2 &= (\overline{O_1H})^2 - (\overline{O_2H})^2 \end{aligned}$$

$$d_1^2 - d_2^2 - (\overline{O_1H})^2 + (\overline{O_2H})^2 = 0 \quad (1.1)$$

$$(\overline{O_1H})^2 = (\overline{MH} + \overline{O_1M})^2$$

$$(\overline{O_1H})^2 = (\overline{MH})^2 + (\overline{O_1M})^2 + 2\overline{MH} \cdot \overline{O_1M} \quad (1.2)$$

$$(\overline{O_2H})^2 = (\overline{MO_2} - \overline{MH})^2$$

$$(\overline{O_2H})^2 = (\overline{MO_2})^2 + (\overline{MH})^2 - 2\overline{MH} \cdot \overline{MO_2} \quad (1.3)$$

1.1 de 1.2 ve 1.3 denklemini yerine yazarsak,

$$\begin{aligned}
d_1^2 - d_2^2 - (\overline{MH})^2 - (\overline{O_1M})^2 - 2\overline{MH} \cdot \overline{O_1M} + (\overline{MO_2})^2 + (\overline{MH})^2 - 2\overline{MH} \cdot \overline{MO_2} &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 - [(\overline{O_1M})^2 + 2\overline{MH} \cdot \overline{O_1M} - (\overline{MO_2})^2 + 2\overline{MH} \cdot \overline{MO_2}] &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 - [(\overline{O_1M})^2 - (\overline{MO_2})^2 + 2\overline{MH} \cdot \overline{O_1M} + 2\overline{MH} \cdot \overline{MO_2}] &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 - \{[(\overline{O_1M} + \overline{MO_2}) - (\overline{O_1M} + \overline{MO_2})] + 2\overline{MH} \cdot (\overline{O_1M} + \overline{MO_2})\} &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 - [(\overline{O_1M} + \overline{MO_2})(\overline{O_1M} - \overline{MO_2} + 2\overline{MH})] &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 - [(\overline{O_1M} + \overline{MO_2}) \{ \overline{O_1M} + \overline{MH} - (\overline{MO_2} - \overline{MH}) \}] &= 0 \\
d_1^2 - d_2^2 &= (\overline{O_1M} + \overline{MO_2})(\overline{O_1H} - \overline{HO_2}) \\
d_1^2 - d_2^2 &= \overline{O_1O_2} \cdot (\overline{O_1H} - \overline{HO_2}) \tag{1.4}
\end{aligned}$$

P nin çemberlere göre kuvvetleri eşit olduğundan;

$$\begin{aligned}
(d_1 - R_1)(d_1 + R_1) &= (d_2 - R_2)(d_2 + R_2) \\
d_1^2 - R_1^2 &= d_2^2 - R_2^2 \\
d_1^2 - d_2^2 &= R_1^2 - R_2^2 \tag{1.5}
\end{aligned}$$

H , P nin geometrik yeri üzerinde olduğundan

$$\begin{aligned}
(\overline{O_1H} - R_1)(\overline{O_1H} + R_1) &= (\overline{O_2H} - R_2)(\overline{O_2H} + R_2) \\
(\overline{O_1H})^2 - R_1^2 &= (\overline{O_2H})^2 - R_2^2 \\
(\overline{O_1H})^2 - (\overline{O_2H})^2 &= R_1^2 - R_2^2 \\
(\overline{O_1H} - \overline{O_2H})(\overline{O_1H} + \overline{O_2H}) &= R_1^2 - R_2^2 \\
(\overline{O_1H} - \overline{O_2H}) \cdot \overline{O_1O_2} &= R_1^2 - R_2^2 \\
(\overline{O_1H} - \overline{O_2H}) &= \frac{R_1^2 - R_2^2}{\overline{O_1O_2}} \tag{1.6}
\end{aligned}$$

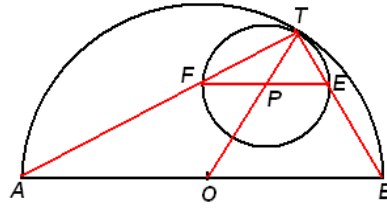
1.5 ve 1.6 denklemlerini 1.4 te yerine yazarsak;

$$R_1^2 - R_2^2 = \frac{\overline{O_1O_2} R_1^2 - R_2^2}{\overline{O_1O_2}}$$

$$R_1^2 - R_2^2 = R_1^2 - R_2^2$$

olduğundan 1 eşitliği sağlanmış olur .Bu eşitlikten $\overline{PH}$ ın $\overline{O_1O_2}$ ye dikliği bulunmuş olur.■

Teorem 1.6 :

Şekil 1.8 Değme noktası

Merkezleri, sırası ile, O ve P olan içten teğet iki çemberin çap uzunlukları, sırası ile, AB ve EF olmak üzere iki doğru parçasıdır. Eğer T bu iki çemberin şekildeki gibi değme noktası ise;

A , F ve T doğrusaldır.

İspat:

$$\widehat{AOT} \cong \widehat{FPT} \quad \text{ve} \quad \frac{\overline{OA}}{\overline{OT}} = \frac{\overline{PF}}{\overline{PT}} = 1$$

Bu yüzden OAT üçgeni ile PFT üçgeni benzerdir.

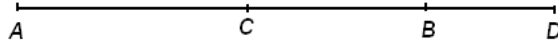
$$\widehat{PFT} \cong \widehat{OAT} \quad \text{ve} \quad \widehat{AFP} + \widehat{OAT} = 180^\circ$$

$$\widehat{AFP} + \widehat{PFT} = 180^\circ$$

AT ve FT doğrusal olup diğer bir anlamda A, T ve F aynı doğru üzerindedir. ■

Tanım 1.3: (Harmonik Ortalama)

A, B, C ve D doğrusal dört nokta olmak üzere noktalardan C ve D biri AB doğru parçasının üzerinde ve diğeri bu doğru parçasının uzantısı üzerinde olacak şekilde yerleştirilsin. Bu durumda $\frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} = -\frac{\overline{DA}}{\overline{DB}}$ bağıntısı verildiğinde, $\overline{AB}$, C ve D tarafından *harmonik* olarak bölünmüştür denir.

Şekil 1.9 Harmonik ortalama

$$\begin{aligned} \frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} = k & \quad \frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} = k & \quad \frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} = \frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} = k \\ & \quad \frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} = -\frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} \end{aligned}$$

Bu durum göz önüne alınırsa $\overline{AB}$ yi *harmonik* olarak bölen; C ve D olmak üzere bu dört noktaya *harmonik set* veya *harmonik range* adı verilir. Bu oran $H(AB, CD)$ ile gösterilir. AB ve CD nin herbiri bir *harmonik çift* olarak adlandırılır.

Teorem 1.7: Eğer C ve D noktaları AB doğru parçasını *harmonik* olarak bölüyorsa, A ve B noktaları da CD doğru parçasını *harmonik* olarak böler.

İspat:

$$\frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} = -\frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} \quad \text{ya da} \quad \frac{\overline{CA}}{\overline{DA}} = -\frac{\overline{CB}}{\overline{DB}}$$
$$\overline{CA} = -\overline{AC} \quad \overline{DA} = -\overline{AD} \quad \overline{CB} = -\overline{BC} \quad \overline{DB} = -\overline{BD}$$

olduğundan

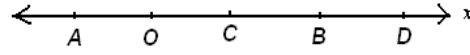
$$\frac{\overline{AC}}{\overline{AD}} = -\frac{\overline{BC}}{\overline{BD}}$$

Yani A ve B , CD yi *harmonik* olarak böler. ■

Tanım 1.4: (Harmonik ortalama)

p ve q gibi iki reel sayının $\frac{1}{p} + \frac{1}{q}$ değerine p ile q nun *harmonik ortalaması* denir.

Tanım 1.5: (A, B, C, D Harmonik set noktalarının koordinatları arasındaki ilişki) ;

Şekil 1.10 Harmonik set

A , B , C ve D aynı doğru üzerinde (bu doğru x *ekseni*) olsun ve O orijin olmak üzere

$A(a, 0)$, $B(b, 0)$, $C(c, 0)$ ve $D(d, 0)$ noktaları x *ekseni* üzerinde olduklarından

$$\overline{CA} = a - c \quad \overline{CB} = b - c \quad \overline{DA} = a - d \quad \overline{DB} = b - d$$

dir. AB ve CD *harmonik çift* olduklarından

$$\frac{a - c}{b - c} = \frac{d - a}{b - d}$$

$$ab - cb - ad + cd = bd - cd - ab + ac$$

$$2(ab + cd) = (a + b)(c + d)$$

yazılabilir. Bundan sonra gösterilecek her bir teoremdeki her bir doğrusal nokta dörtlüsü için bu formül harmonik olmaları özeliği olarak alınacaktır.

Teorem 1.8:

Aynı doğru üzerindeki dört noktanın oluşturduğu $H(AB, CD)$ oranı bir *harmonik oran* olması için gerek ve yeter koşul

$$\frac{2}{\overline{AB}} = \frac{1}{\overline{AC}} + \frac{1}{\overline{AD}}$$

olmasıdır.

İspat :

($\implies$)

$H(AB, CD)$ bir *harmonik set* olsun. Harmonik set olma bağıntısından bu dört nokta arasında

$$(a + b)(c + d) = 2(ab + cd)$$

olduğunu biliyoruz. A noktası orijin alınırsa

$$a = 0$$

olur. O zaman

$$b(c + d) = 2cd$$

$$bc + bd = 2cd$$

$$\frac{2}{b} = \frac{1}{c} + \frac{1}{d} \text{ ve } a = 0 \text{ ise}$$

$$\frac{2}{\overline{AB}} = \frac{1}{\overline{AC}} + \frac{1}{\overline{AD}} \text{ ve } \overline{AC} = c \quad \overline{AD} = d$$

olduğundan

$$\frac{2}{\overline{AB}} = \frac{1}{\overline{AC}} + \frac{1}{\overline{AD}}$$

olur.

($\Leftarrow$) Tersine

$$\frac{2}{\overline{AB}} = \frac{1}{\overline{AC}} + \frac{1}{\overline{AD}}$$

doğru olsun. D den farklı bir D' gibi bir nokta alalım. Eğer (C ve D') ikilisi bir *harmonik çift* ise bu durumda

$$\frac{2}{\overline{AB}} = \frac{1}{\overline{AC}} + \frac{1}{\overline{AD'}}$$

ve bu iki eşitlikten

$$\overline{AD} = \overline{AD'}$$

olur. Yani bu durumda D ve D' çakışır. İki nokta aynı olduğundan

$$H(AB, CD) = H(AB, CD')$$

olur. ■

Teorem 1.9:

O (orijin), $\overline{AB}$ nin orta noktası olmak üzere, aynı doğru üzerindeki dört noktanın harmonik set olması için gerek ve yeter koşul

$$\overline{OB}^2 = \overline{OC} \times \overline{OD}$$

olmasıdır.

İspat:

($\Rightarrow$)

Eğer orijin orta nokta ise

$$b = -a$$

dır. Buradan *harmonik* ortanın koordinatlarla ilişkisi kullanılırsa

$$\underbrace{(a+b)}_0(c+d) = 2(ab+cd)$$

olduğundan

$$2(-a^2 + cd) = 0$$

$$a^2 = cd$$

$$\overline{AO}^2 = \overline{OB}^2 = \overline{OC} \times \overline{OD}$$

dir.

($\Leftarrow$) Tersine

Farzedelim ki

$$\overline{OB}^2 = \overline{OC} \times \overline{OD}$$

olsun. $\overline{AB}$ yi bölen *harmonik çift* C ve D' olsun. Bu durumda

$$\overline{OB}^2 = \overline{OC} \times \overline{OD'}$$

olur.

$$\overline{OD} = \overline{OD'}$$

$$D = D'$$

olur.Yani

$$H(AB, CD) = H(AB, CD')$$

dir. ■

Tanım 1.6:

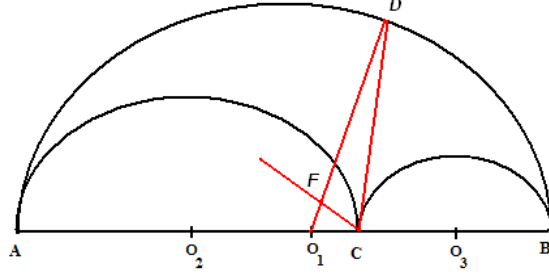
Yarım çemberde aritmetik ve geometrik ortalama, sırası ile,

aşağıdaki şekildedir.

a) Şekil 1.11' e göre $\overline{AC}$ ve $\overline{CB}$ nin aritmetik ortalaması $\overline{O_1B}$ dir.

b) Şekil 1.12 'ye göre $\overline{AC}$ ve $\overline{CB}$ nin geometrik ortalaması $\overline{CD}$ dir.

a)

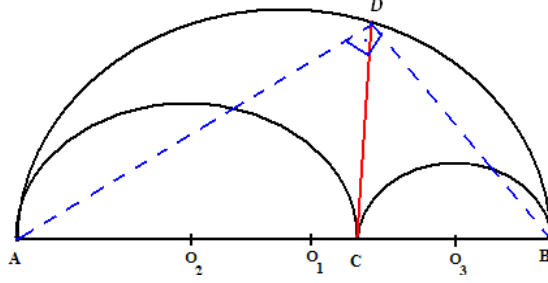

Şekil 1.11 Aritmetik ortalama

$$\frac{\overline{AC} + \overline{CB}}{2} = \frac{2R_2 + 2R_3}{2} = R_2 + R_3 = R_1$$
$$\overline{O_1B} = \frac{\overline{AC} + \overline{CB}}{2}$$

dir. ■

b)

Şekil 1.12 Geometrik ortalama

$\triangle$
(ABD) bir *dik üçgen* olup;

$$\overline{CD}^2 = \overline{AC} \times \overline{CB} = 2R_2 \times 2R_3 = 4R_2R_3$$

dir. ■

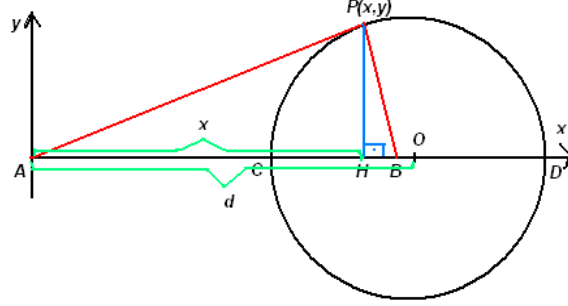
Teorem 1.10:

a) Verilen iki noktaya uzaklıkları aynı olan tüm noktaların geometrik yeri bir çembendir.

b) Verilen iki nokta (A, B) ve çemberlerin O_X eksenini kestiği noktalar (C, D) olmak üzere verilen A, B noktaları C, D noktaları ile bir *harmonik set* oluşturur.

İspat:

a)

Şekil 1.13 Çember

Kabul edelim ki A ve B verilen iki nokta ve P , AB üzerinde olmayan bir nokta ve k sabit oran olmak üzere

$$\frac{\overline{AP}}{\overline{PB}} = k$$

H , AB doğrusuna P den indirilen dikmenin ayağı ve A , B arasındaki uzaklık d olmak üzere

$$\overline{PB} = t \quad \overline{AP} = kt$$

$$k^2 t^2 = x^2 + y^2$$

$$t^2 = y^2 + (d - x)^2$$

$$y^2 = k^2 t^2 - x^2$$

$$y^2 = t^2 - (d - x)^2$$

Eğer ikinci eşitliği k^2 ile çarpar ve ilk eşitlikten çıkarırsak;

$$\begin{aligned}
k^2 y^2 &= k^2 t^2 - k^2 (d-x)^2 \\
y^2 - k^2 y^2 &= k^2 (d-x)^2 - x^2 \\
y^2 (1-k^2) &= k^2 (d^2 + x^2 - 2dx) - x^2 \\
y^2 (1-k^2) &= -x^2 (1-k^2) + k^2 (d^2 - 2dx) \\
(x^2 + y^2) (1-k^2) &= k^2 d^2 - 2k^2 dx \\
x^2 + y^2 &= -\frac{k^2 d^2}{k^2 - 1} + \frac{2k^2 dx}{k^2 - 1} \\
x^2 + y^2 &= -\frac{k^2 d^2 (k^2 - 1)}{(k^2 - 1)^2} + \frac{2k^2 dx}{k^2 - 1} \\
x^2 + y^2 &= -\frac{k^4 d^2}{(k^2 - 1)^2} + \frac{k^2 d^2}{(k^2 - 1)^2} + \frac{2k^2 dx}{k^2 - 1} \\
x^2 + y^2 - \frac{2k^2 dx}{k^2 - 1} + \frac{k^4 d^2}{(k^2 - 1)} &= \left(\frac{kd}{k^2 - 1}\right)^2 \\
\left(x - \frac{k^2 d}{k^2 - 1}\right)^2 + y^2 &= \left(\frac{kd}{k^2 - 1}\right)^2
\end{aligned}$$

Bu ifade ise merkezi

$$O\left(\frac{k^2 d}{k^2 - 1}, 0\right)$$

ve yarıçapı

$$r = \frac{kd}{k^2 - 1}$$

olan bir çemberdir. Bu çeşit çemberlere *Apollonian çemberler* denir.

b)

C ve D , x ekseninde olduğundan $y = 0$ dır.

$$\left(x - \frac{k^2 d}{k^2 - 1}\right)^2 = \left(\frac{kd}{k^2 - 1}\right)^2$$

dir.

C noktası için

$$\begin{aligned}\frac{k^2d}{k^2-1} - \frac{kd}{k^2-1} &= \frac{kd(k-1)}{(k-1)(k+1)} \\ &= \frac{kd}{k+1}\end{aligned}$$

$$C\left(\frac{kd}{k+1}, 0\right)$$

D noktası için

$$\begin{aligned}\frac{k^2d}{k^2-1} + \frac{kd}{k^2-1} &= \frac{kd(k+1)}{(k-1)(k+1)} \\ &= \frac{kd}{k-1}\end{aligned}$$

$$D\left(\frac{kd}{k-1}, 0\right)$$

dir.

$$\begin{aligned}\frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} &= ? \\ \overline{DA} &= \frac{kd}{k-1} \\ \overline{DB} &= \overline{DA} - \overline{AB} \\ &= \frac{kd}{k-1} - d = \frac{kd - kd + d}{k-1} = \frac{d}{k-1} \\ \frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} &= \frac{kd}{k-1} \times \frac{k-1}{d} = k\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} &= ? \\ \overline{CA} &= \frac{kd}{k+1} \\ \overline{CB} &= d - \frac{kd}{k+1} = \frac{d}{k+1}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} &= k \text{ olup} \\ \frac{\overline{CA}}{\overline{CB}} &= \frac{\overline{DA}}{\overline{DB}} = k \text{ olup}\end{aligned}$$

$H(AB, CD)$ dir. ■

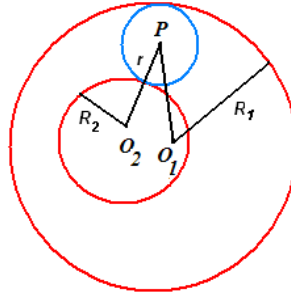
2. KONİKLERLE İLGİLİ TEMEL TANIMLAR ve TEMEL KAVRAMLAR

Bu bölümde koniklerle ilgili geometrik problemler üzerinde durulmuştur. (Tahir 2007 a, Tahir 2007 b, Namikawa, Y.1958 a, Hacısalihoğlu 1983)

2.1 Koniklerle İlgili Geometrik Problemler

Problem 1: $C(O_1, R_1)$ ve $C(O_2, R_2)$ çemberlerinden biri diğerrinin içine yerleştirilmiş olsun. Şekil 2.1 bu çemberlerden birine içten, diğerrine dıştan teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri odakları O_1 ve O_2 olan, asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ ve $2b = R_1 - R_2$ olan, aynı odaklı iki elipstir.

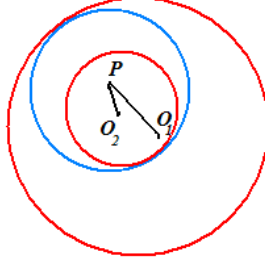
Çözüm:

Şekil 2.1 İçten teğet çember ve elips

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = R_1 - r \\ |PO_2| = R_2 + r \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_1| + |PO_2| = R_1 + R_2$$

P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan bir elipstir.

Şekil 2.2 Dıştan teğet çember ve elips

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = R_1 - r \\ |PO_2| = r - R_2 \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_1| + |PO_2| = R_1 - R_2$$

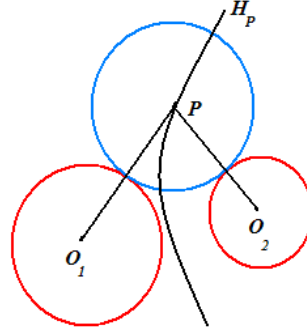
P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2b = R_1 - R_2$ olan bir diğer elipstir.

Problem 2: $C(O_1, R_1)$ ve $C(O_2, R_2)$ herhangi iki çember verilsin.

a. $C(O_1, R_1), C(O_2, R_2)$ çemberlerinin her ikisine de dıştan teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

b. $C(O_1, R_1), C(O_2, R_2)$ çemberlerinin her ikisine de içten teğet olan $C(P', r')$ çemberlerinin P' merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2b = R_1 - R_2$ ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

Çözüm: a.

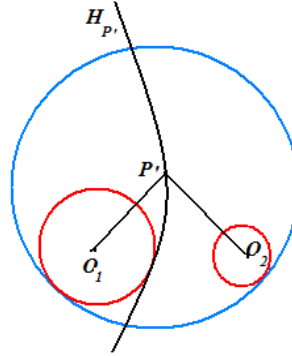

Şekil 2.3 Dıştan teğet çember ve hiperbol

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = R_1 + r \\ |PO_2| = R_2 + r \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_1| - |PO_2| = R_1 - R_2$$

P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ olan bir hiperboldür.

b.

Şekil 2.4 İçten teğet çember ve hiperbol

$$\left. \begin{array}{l} |P'O_1| = r' - R_1 \\ |P'O_2| = r' - R_2 \end{array} \right\} \Rightarrow |P'O_1| - |P'O_2| = R_2 - R_1$$

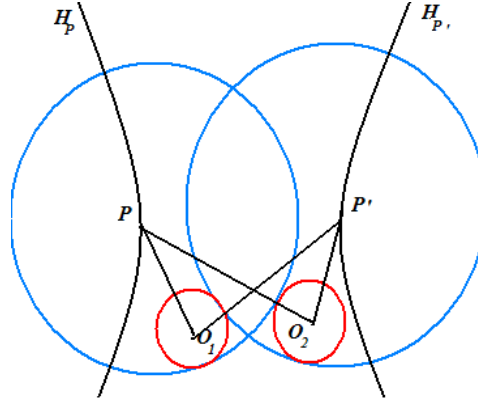
P' merkezlerinin geometrik yeri odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ olan bir hiperboldür.

Problem 3: $C(O_1, R_1)$ ve $C(O_2, R_2)$ herhangi çemberleri veriliyor.

a. $C(O_1, R_1)$ çemberine içten teğet ve $C(O_2, R_2)$ çemberine dıştan teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

b. $C(O_1, R_1)$ çemberine dıştan teğet ve $C(O_2, R_2)$ çemberine içten teğet olan $C(P', r')$ çemberlerinin P' merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

Çözüm:

Şekil 2.5 Hiperbol

a.

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = r - R_1 \\ |PO_2| = r + R_2 \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_2| - |PO_1| = R_1 + R_2$$

P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan bir hiperboldür.

b.

$$\left. \begin{array}{l} |P'O_1| = r' + R_1 \\ |P'O_2| = r' - R_2 \end{array} \right\} \Rightarrow |P'O_1| - |P'O_2| = R_1 + R_2$$

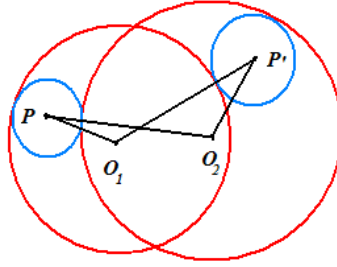
P' merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan bir hiperboldür.

Problem 4: Kesişen iki $C(O_1, R_1)$ ve $C(O_2, R_2)$ çemberleri veriliyor.

a. çemberlerden $C(O_1, R_1)$ e içten ve $C(O_2, R_2)$ ye dıştan teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ ve odak noktaları O_1, O_2 olan bir elipstir.

b. çemberlerden $C(O_1, R_1)$ e dıştan ve $C(O_2, R_2)$ ye içten teğet olan $C(P', r')$ çemberlerinin P' merkezlerinin geometrik yeri; asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ ve odak noktaları O_1, O_2 olan bir elipstir.

Çözüm:

Şekil 2.6 Elips

a.

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = R_1 - r \\ |PO_2| = R_2 + r \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_1| + |PO_2| = R_1 + R_2$$

P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan bir elipstir.

b.

$$\left. \begin{array}{l} |P'O_1| = R_1 + r' \\ |P'O_2| = R_2 - r' \end{array} \right\} \Rightarrow |P'O_1| + |P'O_2| = R_1 + R_2$$

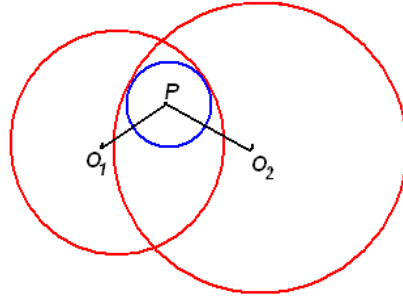
P' merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 + R_2$ olan bir elipstir.

Problem 5: Kesişen iki $C(O_1, R_1)$ ve $C(O_2, R_2)$ çemberleri veriliyor.

a. çemberlerden her ikisine de içten teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin merkezlerinin geometrik yeri asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

b. çemberlerden her ikisine de dıştan teğet olan $C(P', r')$ çemberlerinin merkezlerinin geometrik yeri asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ ve odakları O_1, O_2 olan bir hiperboldür.

Çözüm:

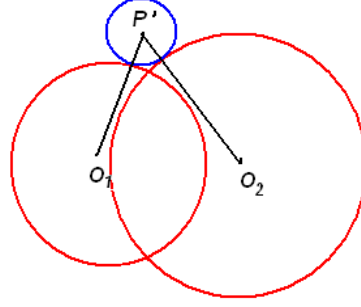
Şekil 2.7 Kesişen çemberler ve hiperbol

a.

$$\left. \begin{array}{l} |PO_1| = R_1 - r \\ |PO_2| = R_2 - r \end{array} \right\} \Rightarrow |PO_1| - |PO_2| = R_1 - R_2$$

P merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ olan bir hiperboldür.

b.

Şekil 2.8 Kesişen çemberlere dıştan teğet çember

$$\left. \begin{array}{l} |P'O_1| = R_1 + r' \\ |P'O_2| = R_2 + r' \end{array} \right\} \Rightarrow |P'O_1| - |P'O_2| = R_1 - R_2$$

P' merkezlerinin geometrik yeri; odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $2a = R_1 - R_2$ olan bir hiperboldür.

Problem 6: Aynı düzlemde bir l doğrusu ile onu kesmeyen bir $C(O, R)$ çemberine teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri nedir?

Çözüm:

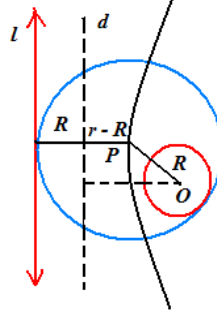
a. $C(P, r)$ nin $C(O, R)$ ye dıştan teğet olması hali:

l doğrusuna ve $C(O, R)$ çemberine teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri *paraboldür*.

Bu parabolün odağı, verilen $C(O, R)$ çemberinin O merkezi ve doğrultmanında, l ye göre $C(O, R)$ nin bulunmadığı yarı düzlemde l den R kadar uzaklıkta l ye paralel

paralel d doğrusudur.

Şekil 2.10 İçten teğet çember ve parabol

Benzer şekilde l doğrusunu y -ekseni olarak seçelim.

O dan l ye dik doğru x -ekseni ve $C(R, 0)$ olsun. O zaman P noktasının apsisi

$$\begin{aligned}
 x &= r \\
 y &= \sqrt{(r - R)^2 - (a - r)^2} \\
 y^2 &= r^2 - 2Rr + R^2 - a^2 + 2ar - r^2 \\
 y^2 &= 2(a - r)r + R^2 - a^2 \\
 r &= x \\
 y^2 &= 2(a - R)x + R^2 - a^2
 \end{aligned}$$

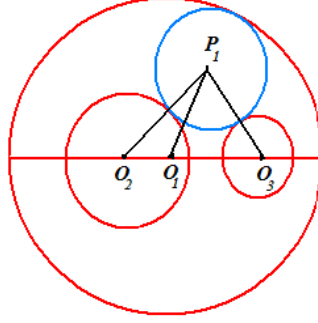
Problem 7: $C(O_1, R_1)$, $C(O_2, R_2)$, ve $C(O_3, R_3)$ çemberleri veriliyor. Bu üç çemberin her birine teğet olan $C(P, r)$ çemberlerinin P merkezlerinin geometrik yeri nedir?

Çözüm:

$C(P, r)$ çemberinin konumuna göre sekiz hal vardır. bunlardan dördünü ele alalım.

a. $C(O_2, R_2)$, $C(O_3, R_3)$ ye dıştan teğet, $C(O_1, R_1)$ ye içten teğet olarak çizilen

$C(P_1, r)$ çemberlerin P_1 merkezlerinin geometrik yeri:

Şekil 2.11 İki çemberede dıştan teğet çemberler

$$|P_1O_1| = R_1 - r$$

$$|P_1O_2| = R_2 + r$$

$$|P_1O_3| = R_3 + r$$

$$|P_1O_1| + |P_1O_2| = R_1 + R_2$$

i) odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 + R_2$ olan bir E_1 elipsi vardır.

$$|P_1O_1| + |P_1O_3| = R_1 + R_3$$

ii) odakları O_1, O_3 ve asal eksen uzunluğu $R_1 + R_3$ olan bir E_4 elipsi vardır.

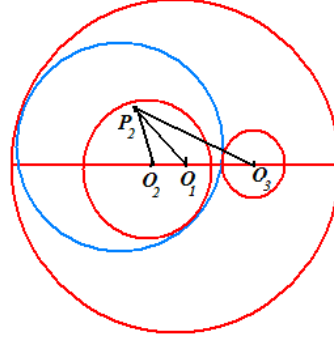
iii)

$$|P_1O_2| - |P_1O_3| = R_2 - R_3$$

hiperbol hali geçerli değildir. Çünkü P_1 in geometrik yeri $C(O_1, R_1)$ in içindedir.

b. $C(O_2, R_2)$, $C(O_3, R_3)$ ye dıştan teğet, $C(O_1, R_1)$ ye içten teğet ve $C(O_2, R_2)$ yi

kapsayan $C(P_2, r)$ çemberlerin P_2 merkezlerinin geometrik yeri:

Şekil 2.12 Çemberlerden birine içten diğerine dıştan teğet çemberler

$$|P_2O_1| = R_1 - r$$

$$|P_2O_2| = r - R_2$$

$$|P_2O_3| = r + R_3$$

$$|P_2O_1| + |P_2O_2| = R_1 - R_2$$

i) odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 - R_2$ olan bir E_3 elipsi vardır.

$$|P_2O_1| + |P_2O_3| = R_1 - R_3$$

ii) odakları O_1, O_3 ve asal eksen uzunluğu $R_1 - R_3$ olan bir E_4 elipsi vardır.

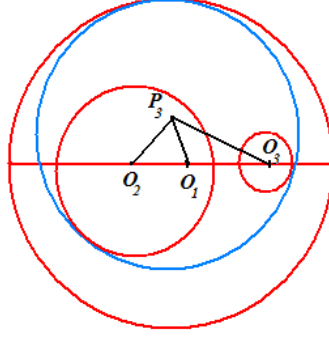
iii)

$$|P_2O_3| - |P_2O_2| = R_2 + R_3$$

hiperbol hali geçerli değildir. Çünkü P_2 nin geometrik yeri $C(O_2, R_2)$ in içindedir.

c. $C(O_2, R_2)$, $C(O_3, R_3)$ ye dıştan teğet, $C(O_1, R_1)$ ye içten teğet ve $C(O_2, R_2)$,

$C(O_3, R_3)$ yi kapsayan $C(P_3, r)$ çemberlerin P_3 merkezlerinin geometrik yeri:

Şekil 2.13 Çemberlerden ikisinede içten teğet çemberler

i) odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 - R_2$ olan bir E_3 elipsi vardır.

$$|P_3O_1| + |P_3O_2| = R_1 - R_2$$

ii) odakları O_1, O_3 ve asal eksen uzunluğu $R_1 - R_3$ olan bir E_2 elipsi vardır.

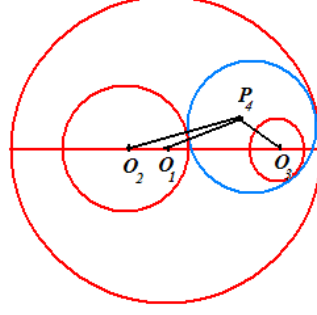
$$|P_3O_1| + |P_3O_3| = R_1 - R_3$$

iii)

$$|P_3O_1| - |P_3O_2| = R_1 + R_2$$

hiperbol hali geçerli değildir. Çünkü P_3 ün geometrik yeri $C(O_1, R_1)$ in içindedir.

d. $C(O_2, R_2)$, $C(O_3, R_3)$ ye dıştan teğet, $C(O_1, R_1)$ ye içten teğet ve $C(O_3, R_3)$ ü kapsayan $C(P_4, r)$ çemberlerin P_4 merkezlerinin geometrik yeri:

Şekil 2.14 Üç teğet çemberin durumları

$$|P_4O_1| + |P_4O_3| = R_1 - R_2$$

i) odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 + R_2$ olan bir E_1 elipsi vardır.

$$|P_4O_1| + |P_4O_3| = R_1 - R_3$$

ii) odakları O_1, O_3 ve asal eksen uzunluğu $R_1 - R_3$ olan bir E_2 elipsi vardır.

iii)

$$|P_4O_2| - |P_4O_3| = R_2 + R_3$$

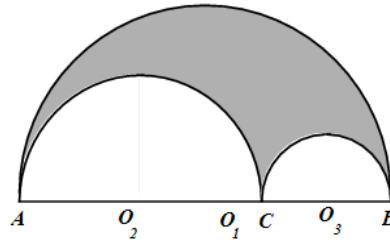
hiperbol hali geçerli değildir. Çünkü P_4 ün geometrik yeri $C(O_1, R_1)$ in içindedir.

3. AYAKKABICI BIÇAĞI

Bu bölümde ayakkabıcı bıçağı problemi üzerinde durulmuştur. Oluşan koniklerin durumları değerlendirilmiştir. (Tahir 2007 a, Tahir 2007 b, Hacısalihoğlu 1983, Namikawa, Y.1958 c)

Tanım 3.1: Ayakkabıcı Bıçağı (Shoemaker's Knife):

O_1, O_2 ve O_3 merkezli yarı çemberler verilsin. O_2 ve O_3 merkezleri, O_1 merkezli çemberin çapı üzerinde yer alsın. O_2 ve O_3 merkezli çemberler, O_1 merkezli çemberinin çapının uç noktalarından O_1 merkezli çembere içten teğet, birbirlerine de dıştan teğet olsunlar. Bu üç yarı çember arasında kalan kapalı bölgeye *ayakkabıcı bıçağı* denir. Ayakkabıcı bıçağı geometride kullanılan en ilginç şekillerdendir. Ayakkabıcı bıçağı üzerinde ilk olarak *Arşimed* (287 – 212 BC) çalışmıştır. Bu isim, ayakkabıcılar tarafından kullanılan bıçağa benzerliği sebebiyle verilmiştir. Ayakkabıcı bıçağının bir diğer adı da yunanca olarak *Arbelos* tur. Bir çok kaynakta bu isimle anılmaktadır.

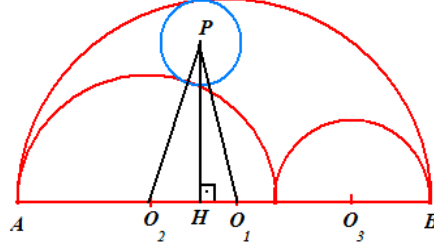
Şekil 3.1 Ayakkabıcı bıçağı

3.1 Ayakkabıcı Bıçağı ve Konikler

Teorem 3.1: Şekil 3.2 ayakkabıcı bıçağında, O_1 merkezli yarı çembere içten, O_2 merkezli yarı çembere dıştan teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri

odakları O_1, O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 + R_2$ olan bir *elipstir*.

İspat:

Şekil 3.2 O_2 merkezli çembere teğet çember ve elips

$$|PO_1| = R_1 - r$$

$$|PO_2| = R_2 + r$$

$$\begin{aligned} |PO_1| + |PO_2| &= R_1 - r + R_2 + r \\ &= R_1 + R_2 \end{aligned}$$

Bu yüzden P lerin geometrik yeri elipstir. Bu elipsin odakları O_1 ve O_2 , asal eksen uzunluğu $R_1 + R_2$ dir.

Bu elipsi E_1 ile adlandıralım.

E_1 eşitliğini hesaplırsak;

$$\begin{aligned}
y^2 &= (R_1 - r)^2 - (R_1 - x)^2 \\
y^2 &= (R_2 + r)^2 - (x - R_2)^2 \\
(R_1 - r)^2 - (R_1 - x)^2 &= (R_2 + r)^2 - (x - R_2)^2 \\
R_1^2 + r^2 - 2R_1r - R_1^2 - x^2 + 2R_1x &= R_2^2 + r^2 - 2R_2r - R_2^2 - x^2 + 2R_2x \\
-2R_1r + 2R_1x &= -2R_2r + 2R_2x \\
x(R_1 - R_2) &= R_1r + R_2r \\
x &= \frac{R_1 + R_2}{R_1 - R_2}r \\
R_3 &= R_1 - R_2 \\
x &= \frac{R_1 + R_2}{R_3}r
\end{aligned}$$

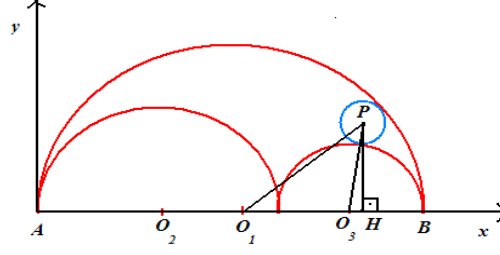
x i yerine yazarsak;

$$\begin{aligned}
y &= \frac{2}{R_1 + R_2} \sqrt{R_1 R_2 (R_1 + R_2 - x) x} \\
y &= \frac{2}{R_3} \sqrt{R_1 R_2 (R_1 + R_2 - x) x}
\end{aligned}$$

dir. ■

Teorem 3.2: Şekil 3.3 ayakkabıcı bıçağında, O_1 merkezli yarı çembere içten, O_3 merkezli yarı çembere dıştan teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri odakları O_1 , O_2 ve asal eksen uzunluğu $R_1 + R_2$ olan bir *elipstir*.

İspat:

Şekil 3.3 O_3 merkezli çembere teğet çemberve elips

$$|PO_1| = R_1 - r$$

$$|PO_3| = R_3 + r$$

$$\begin{aligned} |PO_1| + |PO_3| &= R_1 - r + R_3 + r \\ &= R_1 + R_3 \end{aligned}$$

$$|PO_2| = R_2 + r$$

$$|PO_3| = R_3 + r$$

$$\begin{aligned} |PO_2| - |PO_3| &= R_2 + r - R_3 - r \\ &= R_2 - R_3 \end{aligned}$$

Bu yüzden P lerin geometrik yeri hiperboldür. Bu hiperbolün odakları O_2 ve O_3 , asal eksen uzunluğu $R_2 - R_3$ dür.

HN eşitliğini hesaplırsak;

$$y^2 = (R_2 - r)^2 - (x - R_2)^2$$

$$y^2 = (R_3 + r)^2 - (2R_1 - R_3 - x)^2$$

$$(R_2 - r)^2 - (x - R_2)^2 = (R_3 + r)^2 - (2R_1 - R_3 - x)^2$$

$$2R_3r - 4R_1^2 + 4R_1R_3 + 4R_1x - 2R_3x = 2R_2r + 2R_2x$$

$$R_3r - 2R_1^2 + 2R_1R_3 + 2R_1x - R_3x = R_2r + R_2x$$

$$x = \frac{R_2 - R_3}{R_1}r + 2(R_1 - R_3)$$

$$x = \frac{R_2 - R_3}{R_1}r + 2R_2$$

x i yerine yazarsak;

$$y = \frac{2}{R_2 - R_3} \sqrt{R_2R_3(x - 2R_2)(x - R_1)}$$

$$y = \frac{2}{R_1} \sqrt{R_2R_3(R_1 + r)r}$$

dir.

Teorem 3.4: Şekil 3.5 ayakkabıcı bıçağında O_2 merkezli çembere dıştan teğet ve $|CD|$ ye teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri doğrultmanı L ,merkezi O_2 ve tepe noktası C olan bir *paraboldür*.

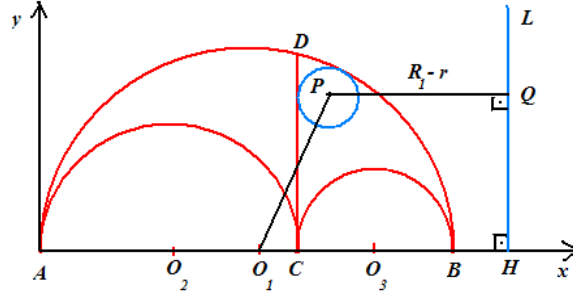

a. çember $|CD|$ nin sağında ise

b. çember $|CD|$ nin solunda ise

İspat:

a.

Şekil 3.6 Ayakkabıcı bıçağı ve parabol

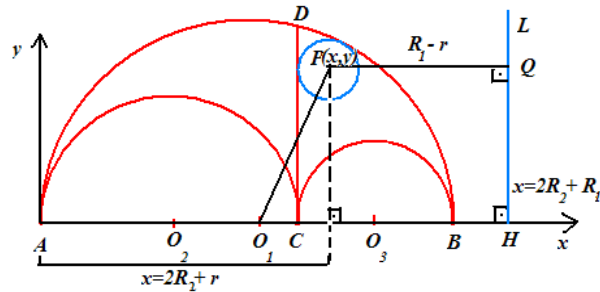
O_1 ve P arasındaki uzunluk P ile L arasındaki uzaklığa eşit olacak şekilde bir L doğrusu bulunabilir. L , $|CD|$ ile paralel olup;

$$|PQ| = |PO_1| = R_1 - r$$

L parabolünün doğrultmanı, O_1 merkezi, O_3 tepe noktası olmak üzere;

$$x = R_1 + 2R_2$$

Doğrultman denklemi olup,

Şekil 3.7 Ayakkabıcı bıçağı ve parabol (ispat)

Parabolün eşitliği;

$$(R_1 - r)^2 = (x - R_1)^2 + y^2$$

$$x = 2R_2 + r$$

$$R_1^2 + r^2 - 2R_1r = x^2 - 2R_1x + R_1^2 + y^2$$

$$R_1^2 - 2R_1r + r^2 = 4R_2^2 + r^2 + 4R_2r - 4R_1R_2 - 2R_1r + R_1^2 + y^2$$

$$y^2 = 4R_1R_2 - 4R_2r - 4R_2^2$$

$$R_1 = R_2 + R_3$$

$$= 4R_2^2 + 4R_2R_3 - 4R_2r - 4R_2^2$$

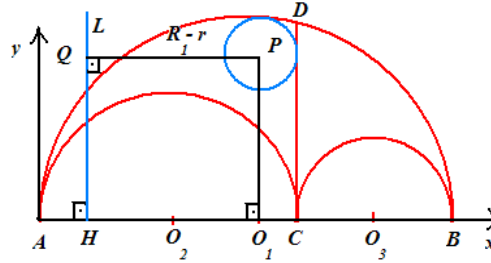
$$= 4R_2(R_3 - r)$$

$$h = y = 2\sqrt{R_2(R_3 - r)}$$

$$y = 2\sqrt{R_2(R_1 + R_2 - x)}$$

dir.

b.

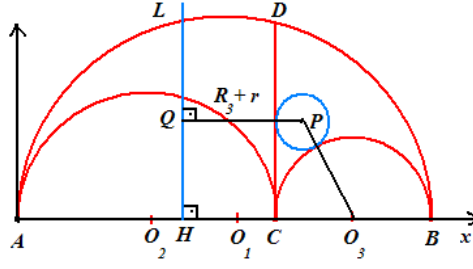

Şekil 3.8 Ayakkabıcı bıçağı ve parabol

ispat a.ile aynı şekildedir.■

Teorem 3.6: Şekil 3.9 ayakkabıcı bıçağında O_3 merkezli çembere dıştan ve $|CD|$ ye teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri doğrultmanı L , merkezi O_3 ve tepe noktası C olan bir parabolüdür.

İspat:

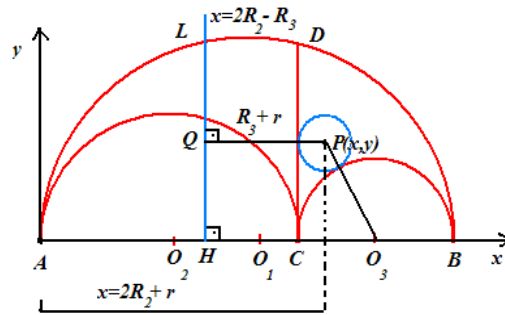
Şekil 3.9 O_2 merkezli çemberlere teğet çember ve parabol

O_3 ve P arasındaki uzunluk P ile L arasındaki uzaklığa eşit olacak şekilde bir L doğrusu bulunabilir. L , $|CD|$ ile paralel olup

$$|PQ| = |PO_3| = R_3 + r$$

L parabolünün doğrultmanı, O_3 merkezi, C tepe noktası olmak üzere;

$$x = 2R_2 - R_3$$

Şekil 3.10 O_2 merkezli çemberlere teğet çember ve parabol (ispat)

Parabolün eşitliği;

$$\begin{aligned}(R_1 - r)^2 &= r^2 + (R_1 - x)^2 \\ R_1^2 + r^2 - 2R_1r &= r^2 + R_1^2 - 2R_1x + x^2 \\ r &= \frac{-2R_1x + x^2}{-2R_1} \\ h = y = r &= x - \frac{x^2}{2R_1}\end{aligned}$$

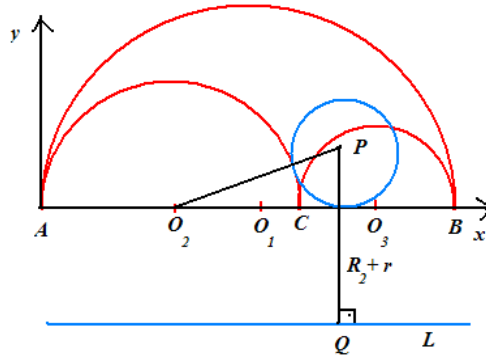
Tepe noktası yerine yazılırsa;

$$y = \frac{-1}{2R_1}(x - R_1)^2 + \frac{R_1}{2}$$

dir. Bu parabolü P_5 ile isimlendirelim.■

Teorem 3.8:Şekil 3.12 ayakkabıcı bıçağında O_2 merkezli çembere dıştan teğet ve O_1 merkezli çemberin çapına teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri doğrultmanı L ,merkezi O_2 ve tepe noktası $(R_2, \frac{R_2}{2})$ olan bir *paraboldür*.

İspat:

Şekil 3.12 Parabol

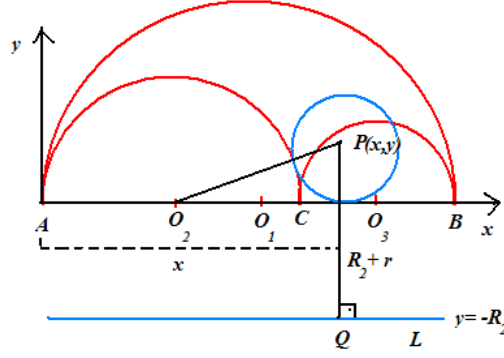
$$|PQ| = |PO_2| = R_2 + r$$

L nin eksene olan uzaklığı;

$$y = -R_2$$

Parabolün tepe noktası;

$$\left(R_2, \frac{R_2}{2}\right)$$

Şekil 3.13 Parabol (ispat)

Parabolün eşitliği;

$$(R_2 + r)^2 = y^2 + (x - R_2)^2$$

$$y = r$$

$$R_2^2 + y^2 - 2R_2y = y^2 + R_2^2 - 2R_2x + x^2$$

$$h = y = r = \frac{x^2}{2R_2} - x$$

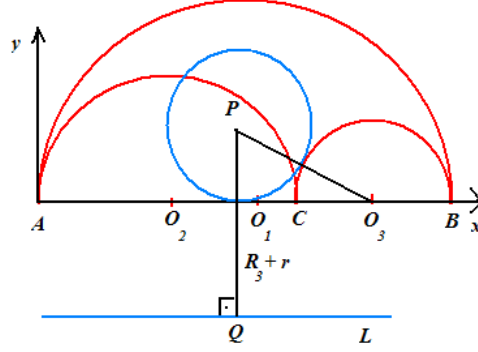
Tepe noktası yerine yazılırsa;

$$y = \frac{1}{2R_2} (x - R_2)^2 + \frac{R_2}{2}$$

dir. Bu parabolü P_6 ile isimlendirelim.■

Teorem 3.9:Şekil 3.13 ayakkabıcı bıçağında O_3 merkezli çembere dıştan teğet ve O_1 merkezli çemberin çapına teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri doğrultmanı L , merkezi O_3 ve tepe noktası $(R_1 + R_2, \frac{-R_2}{2})$ olan bir *paraboldür*.

İspat:

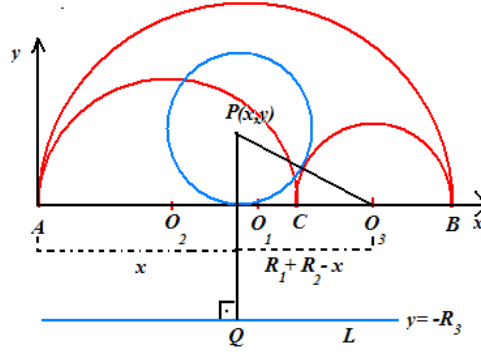
Şekil 3.14 x eksenini ve parabol

L nin eksene olan uzaklığı;

$$y = -R_3$$

Parabolün tepe noktası;

$$\left(R_1 + R_2, \frac{-R_2}{2} \right)$$

Şekil 3.15 x eksenini ve parabol (ispat)

Parabolün eşitliği;

$$(R_3 + r)^2 = y^2 + (R_1 + R_2 - x)^2$$

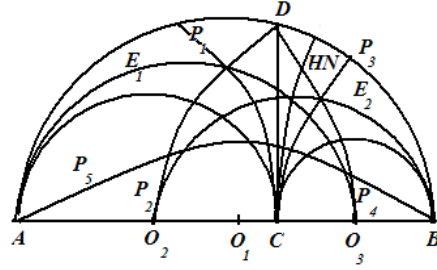
$$y = r$$

$$R_3^2 + y^2 + 2R_3y = y^2 + (R_1 + R_2)^2 - 2(R_1 + R_2)x + x^2$$

$$y = \frac{1}{2R_3} (x - R_1 - R_2)^2 - \frac{R_3}{2}$$

dir. Bu parabolü P_7 ile isimlendirelim ■.

Sonuç:

Şekil 3.16 Koniklerin ayakcabıcı bıçağındaki görüntüsü

$$P_1 ; y = 2\sqrt{R_2 r}$$

$$P_2 ; y = 2\sqrt{R_3 (R_2 - r)}$$

$$P_3 ; y = 2\sqrt{R_3 r}$$

$$P_4 ; y = 2\sqrt{R_2 (R_3 - r)}$$

$$P_5 ; y = r$$

$$HN ; y = \frac{2}{R_1} \sqrt{R_2 R_3 (R_1 + r) r}$$

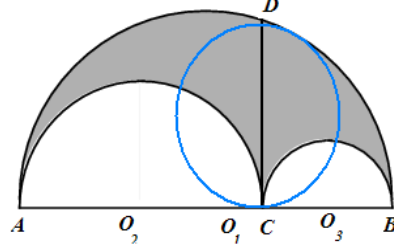
$$E_1 ; y = \frac{2}{R_3} \sqrt{R_1 R_2 (R_3 - r) r}$$

$$E_2 ; y = \frac{2}{R_2} \sqrt{R_1 R_3 (R_2 - r) r}$$

3.2 Ayakkabıcı Bıçağının Diğer Bazı Özellikleri

1) Ayakkabıcı bıçağında, $|CD|$ doğru parçasını çap kabul eden çemberin alanı ile ayakkabıcı bıçağın alanı eşittir.

Ayakkabıcı bıçağın alanı:

Şekil 3.17 Ayakkabıcı bıçağın alanı

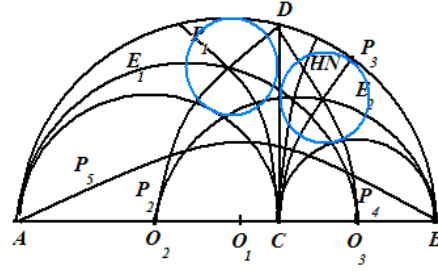
$$\begin{aligned}
 &= \frac{\pi R_1^2 - \pi R_2^2 - \pi R_3^2}{2} \\
 R_1 &= R_2 + R_3 \\
 &= \frac{\pi (R_2^2 + R_3^2 + 2R_2R_3 - R_2^2 - R_3^2)}{2} \\
 &= \pi R_2R_3
 \end{aligned}$$

dir. Çapı $|CD|$ olan çemberin alanı:

$$\begin{aligned}
 |CD|^2 &= |AC| |CB| \\
 |CD|^2 &= 4R_2R_3 \\
 |CD| &= 2\sqrt{R_2R_3} \\
 \frac{|CD|}{2} &= \sqrt{R_2R_3}
 \end{aligned}$$

yarıçap $\sqrt{R_2R_3}$ olduğundan, çapı $|CD|$ olan çemberin alanı πR_2R_3 dir. ■

2) Ayakkabıcı bıçağında; O_1 merkezli çembere içten, O_2 merkezli çembere dıştan teğet, $|CD|$ ye teğet ve P_1, P_2 ve E_1 koniklerinin kesiştiği noktayı merkez kabul eden O merkezli r yarıçaplı çember ile O_1 merkezli çembere içten, O_3 merkezli çembere dıştan teğet, $|CD|$ ye teğet ve P_3, P_4 ve E_2 koniklerinin kesiştiği noktayı merkez kabul eden O' merkezli r' yarıçaplı çember özdeşdir. Bu çemberler, *Arcsimed* çemberleri olarak anılırlar.

Şekil 3.18 Arşimed çemberi

O merkezli çember için P_1 ve P_2 yi kullanırsak;

O' merkezli çember için P_3 ve P_4 ü kullanırsak;

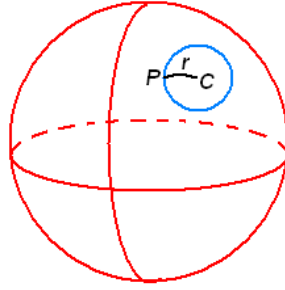
$$\begin{aligned}
 P_3; y &= 2\sqrt{R_3 r} \\
 P_2; y &= 2\sqrt{R_2(R_3 - r')} \\
 2\sqrt{R_2 r'} &= 2\sqrt{R_3(R_2 - r')} \\
 R_2 r' + R_3 r' &= R_2 R_3 \\
 r' &= \frac{R_2 R_3}{R_1}
 \end{aligned}$$

4. KÜRE ÜZERİNDEKİ KONİKLER

Tıpkı düzlemde olduğu gibi küre üzerinde de konikleri ele alabiliriz.(Tahir 2007 a, Tahir 2007 b, Namikawa, Y.1958 a, Namikawa, Y.1958 c, Hacısalihoğlu 1983)

4.1 Küre Üzerinde Çember (Küresel Çember)

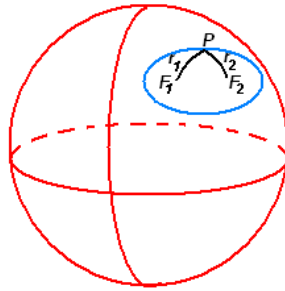
Küre üzerinde tesbit edilmiş bir C noktasından sabit küresel r uzaklığındaki P noktalarının geometrik yerine bir *küresel çember* denir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Küresel çember

4.2 Küre Üzerinde Elips (Küresel Elips)

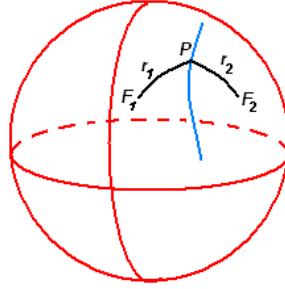
Küre üzerinde F_1 ve F_2 gibi tesbit edilmiş iki noktaya olan küresel uzaklıkları (*sırası ile* r_1 ve r_2) toplamı sabit $2a$ olan ($r_1 + r_2 = 2a$) P noktalarının geometrik yeri bir *küresel elipstir* (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Küresel elips

4.3 Küre Üzerinde Hiperbol (Küresel Hiperbol)

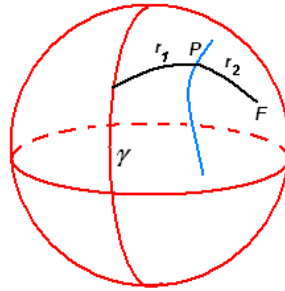
Küre üzerinde F_1 ve F_2 gibi tesbit edilmiş iki noktaya olan küresel uzaklıkları (*sırası ile* r_1 ve r_2) farklarının mutlak değeri sabit $2a$ olan ($|r_1 - r_2| = 2a$) P noktalarının geometrik yeri bir *küresel hiperboldür* (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 Küresel hiperbol

4.4 Küre Üzerinde Parabol (Küresel Parabol)

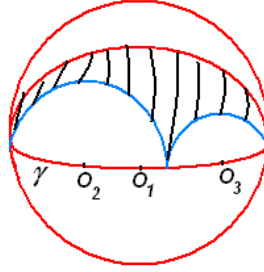
Küre üzerinde bir F noktası (*odak*) ve bir γ büyük çember eğrisi verilmiş olsun. γ büyük çember eğrisine ve F noktasına olan küresel uzaklıkları oranı sabit olan P noktalarının geometrik yerine bir *küresel parabol* denir (Şekil 4.4)

Şekil 4.4 Küresel parabol

5. KÜRESEL AYAKKABICI BIÇAĞI

Küre üzerinde O_1, O_2 ve O_3 noktalarından geçen bir büyük çember yayı γ olan O_1, O_2 ve O_3 merkezli yarı küresel çemberler verilsin. O_2 ve O_3 merkezli küresel çemberler, O_1 merkezli γ küresel çemberinin çapının uç noktalarından γ ya içten teğet ve birbirine de dıştan teğet olsunlar. Bu üç yarı küresel çember arasında kalan kapalı küresel bölgeye *küresel ayakkabıcı bıçağı* denir (Şekil 5.1), (Namikawa, Y.1958 b, Tahir 2007 a, Tahir 2007 b, Hacısalihoğlu 1983).

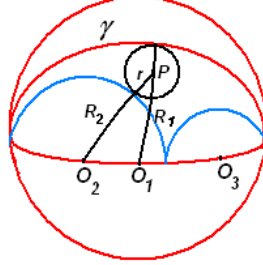

Şekil 5.1 Küresel ayakkabıcı bıçağı

5. 1 KÜRESEL AYAKKABICI BIÇAĞI VE KONİKLER

Teorem 5.1: Şekil 5.2 de küresel ayakkabıcı bıçağında, O_1 merkezli büyük küresel çembere içten, O_2 merkezli küresel yarı çembere dıştan teğet olan çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri bir *küresel elipstir*.

İspat:

Şekil 5.2 Küresel ayakkabıcı bıçağı ve elips

$$|PO_1| = R_1 - r$$

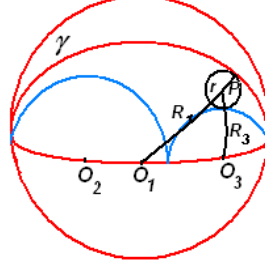
$$|PO_2| = R_2 + r$$

$$\begin{aligned} |PO_1| + |PO_2| &= R_1 - r + R_2 + r \\ &= R_1 + R_2 \end{aligned}$$

Bu yüzden P lerin geometrik yeri odakları O_1 ve O_2 olan bir *küresel elipstir* (Şekil 5.2) ■

Teorem 5.2: Şekil 5.3 de küresel ayakkabıcı bıçağında O_1 merkezli büyük küresel çembere içten, O_3 merkezli küresel yarı çembere dıştan teğet olan küresel çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri bir *küresel elipstir*

İspat:

Şekil 5.3 O_3 merkezli küresel çemberlere teğet küresel çemberler

$$|PO_1| = R_1 - r$$

$$|PO_3| = R_3 + r$$

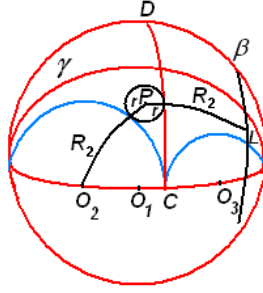
$$\begin{aligned} |PO_1| + |PO_3| &= R_1 - r + R_3 + r \\ &= R_1 + R_3 \end{aligned}$$

Bu yüzden P lerin geometrik yeri odak noktaları O_1 ve O_2 olan bir küresel elipstir (Şekil 5.3). ■

Teorem 5.3: Şekil 5.4 küresel ayakkabıcı bıçağında O_2 ve O_3 merkezli küresel yarı çemberlere dıştan teğet olan küresel çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri bir *küresel hiperboldür*.

İspat:

Şekil 5.5 Küresel ayakcabıcı bıçağı ve parabol

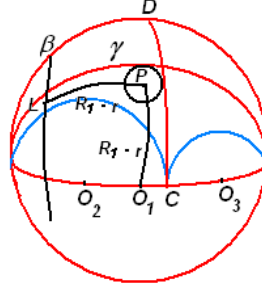
$|\widehat{PL}| = |\widehat{PO}_2|$ olacak şekilde bir β küresel eğrisi üzerinde bir L noktası daima bulunabilir. Bu yüzden P lerin geometrik yeri bir küresel paraboldür (Şekil 5.5).■

Teorem 5.5: Şekil 5.6 da küresel ayakcabıcı bıçağında, O_1 merkezli küresel γ çemberine içten teğet ve $|\widehat{CD}|$ büyük çember eğrisine teğet olan küresel çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri bir *küresel paraboldür*.

- a. küresel çember $|CD|$ nin solunda ise
- b. küresel çember $|CD|$ nin sağında ise

İspat:

a.

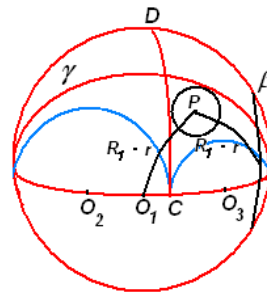
Şekil 5.6 CD 'ye teğet çemberler ve parabol

O_1 ile P arasındaki küresel yay uzunluğu P ile L arasındaki küresel yay uzunluğuna eşit olacak şekilde bir L küresel eğrisi bulunabilir.

$$|PL| = |PO_1| = R_1 - r$$

Bu yüzden P lerin geometrik yeri bir küresel paraboldür.

b.

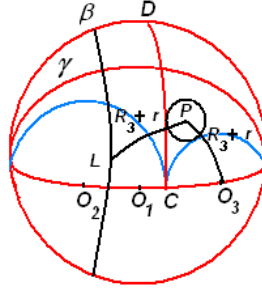

Şekil 5.7 CD 'ye teğet çemberler ve parabol (ispat)

ispat a.ile aynı şekildedir.■

Teorem 5.6: Şekil 5.8 de küresel ayakkabıcı bıçağında, O_3 merkezli küresel yarı çembere dıştan teğet ve $\widehat{CD}$ büyük çember eğrisine teğet olan küresel çemberlerin merkezlerinin geometrik yeri bir *küresel parabol*dür.

İspat:

Şekil 5.8 Küresel parabol (ispat)

$\widehat{PL} = \widehat{PO_3}$ olacak şekilde bir β küresel eğrisi üzerinde bir L noktası daima bulunabilir. Bu yüzden P lerin geometrik yeri bir küresel paraboldür (Şekil 5.8).■

KAYNAKLAR

Hacısalihoğlu, H. H 1983. Hareket geometrisi ve kuantenionlar teorisi,

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, Mat No:2.

Namikawa, Y.1958 a. The Application of geometric calculus to sailing system, Kobe
Marcantile Marine Colledge.

Namikawa, Y.1958 b. About Terrestrial Geodezic Distance Mathematics 9, (1958),
237.

Namikawa, Y.1958 c. Same Loren Accuancy Conteuras, J. İns.Of navigation ,
Londan, 11,304 - 317

Tahir, Hussein 2007 a. A new approach to the conics 1., Melbourne, 2008

Tahir, Hussein 2007 b. A new approach to the conics 2., Melbourne, 2008

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Esra EMİR
Doğum Yeri : Ankara
Doğum Tarihi : 30. 07. 1985
Medeni Hali : Bekar
Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Nermin Mehmet Çekiç Anadolu Lisesi (2003)
Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü (2007)
Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Matematik Anabilim Dalı (Eylül 2007-Temmuz 2010)